

Gródek, 29 października 2020 roku

Oświadczenie Stowarzyszenia Umarłych Statutów w sprawie działań kuratorów oświaty i dyrektorów szkół w związku z udziałem uczniów w protestach, strajkach i akcjach społecznych

Z ogromnym niepokojem i dużym oburzeniem przyjmujemy wiadomości o działaniach kuratorów oświaty i dyrektorów szkół w związku z udziałem uczniów w protestach, strajkach i akcjach społecznych.

Kuratorzy oświaty w rozsyłanych listach i komunikatach próbują wywierać na nauczycielach i dyrektorach presję, by ci zniechęcali uczniów do udziału w protestach i akcjach społecznych. Kuratorzy powołują się często na ograniczenia wprowadzone rozporządzeniem Rady Ministrów czy apolityczność szkoły. Pomijając fakt niekonstytucyjności wprowadzonych ograniczeń, chcemy wskazać, że ani dyrektorzy, ani nauczyciele nie są organami odpowiedzialnymi za egzekwowanie praw i nie jest ich rolą wymuszanie na uczniach przestrzegania tych obostrzeń (zwłaszcza że sami nauczyciele i dyrektorzy mogą mieć świadomość nielegalności tych ograniczeń). Natomiast apolityczność szkoły oznacza, że dyrektor tak ma organizować pracę szkoły, by tej pracy nie determinowały sympatie polityczne czy określony światopogląd. Nie oznacza to jednak w żadnym przypadku, że szkoła ma być miejscem, gdzie nie mogą spotykać się różne światopoglądy czy poglądy polityczne oraz gdzie nie mogą one być wyrażane.

Ponadto kuratorzy wskazują, że należy łagodzić niepokoje, odwozić uczniów od wyrażania swoich poglądów czy zniechęcać do manifestowania swoich racji. Z ogromną dezaprobatą podchodzimy do tych apeli, gdyż nie dość, że są wyrazem braku poszanowania dla konstytucyjnych praw i wolności, przynależnych każdemu z nas, to również motywują dyrektorów do niezgodnych z prawem działań dyrektorów szkół, którzy próbują ograniczać uczniom możliwość protestowania.

Bardzo bulwersujące są dla nas informacje o podejmowanych przez dyrektorów szkół próbach zniechęcania uczniów do udziału w protestach, często za pomocą niedozwolonych środków.

Jak już podkreślaliśmy w naszych komunikatach, prawo do wyrażania własnych poglądów jest gwarantowane obywatelom w Konstytucji i aktach prawa

międzynarodowego. Żadna ustawa nie ogranicza tej wolności wobec uczniów szkół. Dyrektorzy szkół nie mają kompetencji do tego, by arbitralnie takie zakazy wprowadzać, nie mogą straszyć uczniów wyciąganiem wobec nich konsekwencji za działania zgodne z prawem i które są przejawem realizacji przez uczniów ich praw i wolności.

Nie można też oczekiwać, że w sytuacji, gdy od tygodnia w kraju panuje napięta atmosfera polityczno-społeczna i nasilają się antyrządowe strajki, gdy formułowane są postulaty odsunięcia rządzących od władzy, uczniowie będą milczeć. Uczniowie to też obywatele, Polska to też ich kraj, przyszłość Polski jest też ich, a może nawet przede wszystkim ich, przyszłością. Uczniowie muszą mieć możliwość wypowiedzania w tych sprawach i nie można im tego utrudniać.

W szkole niestety ugruntował się pogląd sprowadzający uczniów do roli tych, którzy mają milczeć i się uczyć. Od początku naszej działalności występujemy przeciwko takiemu traktowaniu uczniów. W obecnej sytuacji jeszcze głośniej musimy przeciwko temu protestować i przypominać, że uczniowie w szkole powinni być traktowani podmiotowo.

Wszyscy, którzy śledzą naszą działalność, wiedzą, że statuty niezgodne z prawem to codzienność. Dlatego podkreślamy, że wszelkie postanowienia statutów, które ograniczają konstytucyjne prawa i wolności uczniów, są niezgodne z prawem. Statut szkoły nie może zakazywać zrzeszania się uczniów, manifestowania przez nich swoich poglądów, wyrażania swojego zadania, popierania postulatów społecznych. Takie postanowienia są nielegalne.

Jednocześnie chcemy wskazać, że wysoce prawdopodobne jest, że skreślenie ucznia z listy uczniów za udział w strajkach, protestach czy akcjach społecznych odbędzie się z naruszeniem prawa.

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy Prawo oświatowe, statut szkoły musi zawierać prawa i obowiązki uczniów, w tym przypadki, w których uczeń może zostać skreślony z listy uczniów szkoły. Katalog tych przypadków – z racji, że skreślenie z listy uczniów jest środkiem *ultima ratio* i powinno być stosowane po wyczerpaniu innych środków oddziaływania pedagogicznego – powinien być zamknięty i odpowiednio szczegółowy. Innymi słowy: ucznia można skreślić z listy uczniów tylko i wyłącznie za te przypadki, które są określone w statucie szkoły, a przypadki te powinny być precyzyjnie wskazane. Ponadto decyzja o skreśleniu ucznia z listy uczniów musi być dokładnie uzasadniona pod względem faktycznym i prawnym. Należy też pamiętać, że zanim

dyrektor szkoły wyda decyzję o skreśleniu z listy uczniów, konieczne są uchwała rady pedagogicznej i właściwie przeprowadzone postępowanie administracyjne.

Doświadczenie pokazuje, że w wielu przypadkach dyrektorzy szkół nie dochowują przepisów prawa przy wydawaniu decyzji o skreśleniu z listy uczniów. Ponadto bardzo wątpliwa wydaje się możliwość prawidłowego umotywowania decyzji o skreśleniu z listy uczniów korzystaniem przez ucznia z jego konstytucyjnych praw i wolności.

Stanowczo wskazujemy też, że przestrzeganie powszechnie obowiązującego prawa jest obowiązkiem również dyrektorów szkół prowadzonych przez kościoły i związki wyznaniowe. Otrzymujemy informacje, że niektórzy dyrektorzy szkół katolickich próbują motywować niezgodne z prawem obowiązki uczniów określone w statucie właśnie charakterem szkoły. Nie może to mieć miejsca.

Wobec powyższego stanowczo apelujemy do kuratorów oświaty i dyrektorów szkół o zaprzestanie tych rażąco naruszających prawo działań. Żądamy poszanowania praw i wolności przysługujących uczniom, podmiotowego ich traktowanie i umożliwieniem pełnego udziału w dyskursie publicznym.

Uczniowie mają prawo do tego, by protestować przeciwko rządowi, by popierać strajki kobiet czy by przyłączyć się do „Tęczowego Piątku”. Nie można im tych praw odbierać, nawet przez pośrednie działania.

Jednocześnie zwracamy się z podziękowaniem do tych Dyrektorów i Nauczycieli, którzy rozumieją istotę wolności wyrażania swoich poglądów i nie próbują stawać się cenzorami wolności słowa. Swoją postawą dajecie dobry przykład uczniom.

Drogie Uczennice, drodzy Uczniowie! Nie poddawajcie się w walce o wartości, które uważacie za ważne i słuszne. Nie dajcie sobie wmówić, że jesteście „tylko dziećmi i nie powinniście protestować”. Jesteście obywatelami tego kraju i to w Waszych rękach leży jego przyszłość.

ŁUKASZ KORZENIOWSKI

Prezes Zarządu

MICHAŁ CZESNOWSKI

Wiceprezes Zarządu

DANIEL SJARGI

Wiceprezes Zarządu